

Příloha: Klíčová zjištění zprávy úřadu EASO za rok 2014 o situaci v oblasti azylu v Evropské unii

Úvod

Výroční zpráva úřadu EASO za rok 2014 poskytuje ucelený přehled o počtu a povaze žádostí o mezinárodní ochranu ve všech 28 členských státech EU a Norsku a Švýcarsku (dále jen „země EU+“). Zkoumá trendy v oblasti azylu, včetně klíčových problémů a přijatých opatření v průběhu roku a hlavního institucionálního a právního vývoje, a poskytuje přehled o fungování společného evropského azylového systému v praxi. Informace poskytli členské státy, UNHCR, občanská společnost, odborníci na problematiku a úředníci v terénu.

Nejdůležitější body zprávy

- V roce 2014 země EU+ zaregistrovaly přes 660 000 žádostí o mezinárodní ochranu, což je nejvíce od roku 2008, kdy bylo zahájeno shromažďování údajů na úrovni EU.
- Nejvíce žadatelů o azyl pocházelo ze Sýrie, zemí západního Balkánu a Eritreje. Hlavními přijímajícími zeměmi byly Německo, Švédsko, Itálie, Francie a Maďarsko.
- Na konci roku 2014 na rozhodnutí ve věci žádosti o azyl v zemích EU+ čekalo více než 500 000¹ lidí. Objem nevyřízených žádostí v porovnání s rokem 2013 vzrostl o 37 %.
- Pokračující krize v Sýrii představovala v roce 2014 v zemích EU+ zásadní problém, jelikož počet žadatelů ze Sýrie dosáhl přes 128 000. Na základě toho byla zavedena zvláštní opatření z hlediska přesídlení a humanitárního přijetí.
- Afghánistán zůstal v minulém roce jednou z hlavních zemí původu žadatelů; 42 745 žadatelů z Afghánistánu v roce 2014 představovalo 53% nárůst oproti roku 2013. Z této země také pocházel největší podíl nezletilých osob bez doprovodu žádajících o azyl v zemích EU+ (6 155).
- Počet žadatelů ze zemí západního Balkánu dosáhl 110 000, přičemž významné procento jich pocházelo ze Srbska a Kosova.
- Přes 14 000 žadatelů pocházelo z Ukrajiny, tedy 13krát více než v roce 2013.
- V roce 2014 byl zřízen sedmiletý Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) s rozpočtem ve výši 3,137 mld. EUR na podporu projektů v členských státech.

Hlavní události v roce 2014

Středomořská krize

V roce 2014 se do popředí politické debaty dostal přístup k azylovému řízení a řízení migračních toků vzhledem k výraznému nárůstu přílivu migrantů po moři, často provázenému tragickými ztrátami životů ve Středozemním moři. Pracovní skupina pro Středomoří se snažila zjistit více o příčině tohoto problému a najít vhodná řešení. Velký důraz byl kladen na první fázi azylového řízení, včetně procesu podávání žádostí a registrace, kde nadále panují značné problémy, zejména v zemích EU+ čelících výraznému nebo náhlému nárůstu počtu příchozích migrantů.

Zařízení pro přijímání uprchlíků

Nárůst počtu žádostí o azyl v roce 2014 vedl k nedostatku ubytovacích kapacit v mnoha zemích, a poukázal tak na potřebu větší pružnosti s ohledem na zařízení pro přijímání uprchlíků. Členské státy reagovaly vytvořením nových zařízení a zřízením nouzových zařízení. V této souvislosti Soudní dvůr Evropské unie

¹ Tento počet zahrnuje odvolání.

objasnil, že finanční příspěvky poskytované žadatelům jim musí umožňovat najít v případě potřeby soukromé nájemní ubytovací prostory. Mnoho zemí EU+ se rozhodlo rozšířit přístup na trh práce tak, aby žadatelé mohli dosáhnout větší soběstačnosti. V mnoha členských státech byly přezkoumány politiky týkající se zajištění (zadržení) uprchlíků se zřetelným trendem směrem k zavádění alternativ k zajištění.

Vývoj vnitrostátních azylových systémů

V reakci na nárůst počtu žádostí a nevyřízených žádostí mnoho zemí EU+ provedlo restrukturalizaci svých azylových orgánů, přijalo další zaměstnance a reorganizovalo úkoly a zdroje. Byla zavedena řada opatření s cílem zvýšit účinnost a pružně reagovat na vznikající tlaky. Opatření zahrnovala vypracování pohotovostních plánů, používání zvláštních postupů pro rychlejší rozhodování, revize vnitrostátních seznamů bezpečných zemí původu, prioritizace některých skupin azylových případů a nová technologická řešení.

Podpora úřadu EASO

Úřad EASO pokračoval v poskytování operativní podpory Řecku, Itálii, Bulharsku a Kypru a úspěšně realizoval pilotní projekty v oblasti společného zpracování žádostí, které prokázaly vhodnost nasazování podpůrných týmů pro společné zpracování žádostí v členských státech, a ve spolupráci s Maltou a Itálií projekt pomoci nelegálním migrantům. Úřad EASO rovněž vyškolil přes 2 800 azylových a přijímajících úředníků. Úřad EASO navíc prováděl činnosti v oblasti vnějšího rozměru ve spolupráci s řadou států včetně Turecka, Srbska, Jordánska, Maroka a Tuniska. Zahájil také nový sběr statistických údajů v rámci svého systému včasného varování a připravenosti, do něhož každý měsíc přispívají všechny země EU+ a který doplňuje informace dostupné z Eurostatu. Výroční zpráva obsahuje vylepšenou analýzu provedenou na základě těchto nových údajů.

Právní otázky

Soudní dvůr Evropské unie rozhodl o důležitých aspektech doplňkové ochrany (zejména pojem vnitrostátní ozbrojený konflikt a případy závažných onemocnění) a objasnil, jak mohou vnitrostátní orgány posuzovat důvěryhodnost deklarované sexuální orientace žadatelů o azyl. Vnitrostátní soudy a tribunály analyzovaly řadu klíčových pojmů souvisejících s azylem, jako je pronásledování na základě náboženského vyznání a používání různých forem ochrany (status uprchlíka a doplňková ochrana), přičemž vycházely z okolností jednotlivých případů.

Zranitelné skupiny

V předchozím roce o mezinárodní ochranu zažádalo více než 24 000 nezletilých osob bez doprovodu. Země EU+ se zavázaly řešit obtížnou situaci zranitelných skupin, jako jsou nezletilé osoby bez doprovodu, zdravotně postižené osoby, oběti obchodování s lidmi, násilí a mučení, a poskytovat specializované služby azylového řízení s cílem řešit potřeby těchto osob.

Vylepšené služby

V souladu s nedávnými změnami balíčku předpisů EU týkajících se azylu mnoho zemí EU+ revidovalo politiky o právní pomoci, poskytování informací a tlumočení, aby zlepšily standard těchto služeb. Tyto oblasti v roce 2014 představovaly problém, zejména s ohledem na nárůst poptávky a často omezené specializované zdroje.

Srovnatelnost

Příliv žadatelů do různých členských států se z různých důvodů značně liší. Kapitola zprávy věnovaná srovnatelnosti poukázala na to, že rozhodnutí žadatelů o azyl mohou ovlivnit faktory, jako je přítomnost diaspory, míra uznávání žádostí, historické a jazykové souvislosti, výhody poskytované členskými státy a délka zpracování žádostí. Na základě toho pak žadatelé upřednostňují určité destinace před jinými, avšak nic nelze posuzovat odděleně.

Strategie do budoucna

Na základě debaty v roce 2014 Komise nastínila nové směry evropské azylové politiky ve sdělení *Evropský program pro migraci* vydaném v květnu 2015. Bylo navrženo přijmout okamžitá opatření s cílem zachránit životy přistěhovalců na moři, rozbit zločinné převaděčské sítě, reagovat na vysoký počet přicházejících migrantů v rámci EU prostřednictvím přemístování a vypracovat společný přístup k přesídlování. Úřad EASO bude hrát klíčovou úlohu v řadě z těchto opatření, včetně oblasti společného zpracování žádostí o azyl, potírání převaděčských sítí, přemístování, přesídlování a přijímání.